

Faglige delmål og slutmål i faget Dansk.

Trin 1

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne i 1. klasse har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

Det talte sprog

- Undervisningen tager udgangspunkt i elevernes sproglige forudsætninger, oftest med udgangspunkt i emner som børnene er optaget af. Der lægges vægt på sprogets mange muligheder via samtaler, fortællinger, rollelege og konfliktløsninger (tiltale- og omgangsform)
- Fortælle egne historier.
- Genfortælle andres historier, eventyr o.lig.
- Lytte aktivt og stille uddybende spørgsmål.
- Dramatisere.
- Tale med om kropssprog og stemme som udtryksmiddel.

Det skrevne sprog

- Der arbejdes med bogstavernes navn, form og lyd.
- Eleverne læser enkle tekster, fokus er primært på sikkerheden i læsningen af de enkelte ord
- og på forståelsen af teksten. Højtlesning trænes i små grupper evt parvis.
- Forskellige læsestrategier præsenteres og trænes f eks lydstavning og ordbilleder
- Læsning og skrivning trænes parallelt uden krav til korrekt stavning.

Læsning

- Læse alderssvarende lette ukendte tekster uden hjælp.
- Sikker kendskab til alle bogstaver.
- Læse forberedte tekststykker op.
- Anvende forskellige læsestrategier.
- Genfortælle en læst tekst.

Skrivning

- Skrive fiktive historier.
- Skrive enkle tekster om egne oplevelser.
- Stave til lydrette og hyppige ord.
- Skrive de store og små bogstaver.
- Skrive på computer.
- Føre logbog f eks mht. læsebog.
- Skrive små beskeder.

Højbo Friskole forventer at forældrene læser med begynderlæserne ca. 15 min om dagen og fører logbog over dette.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne i 3. klasse har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

Læsning:

- At læse ukendte, lette og alderssvarende tekster, såvel skønlitterære som faglitterære.
- Opnå et sikkert kendskab til bogstavernes, form, lyd og kombinationer.
- Bruge forskellige læsestrategier
- Lytte til andres oplæsning af tekster.
- Udtrykke deres egen forståelse af tekster.
- Gengive tekster i dramatisk form.
- Læse med forståelse og genfortælle handlingen i en tekst.

Skrivning:

- Skrive historier og eventyr
- Skrive og fortælle om egne oplevelser og skrive og fortælle ud fra egen fantasi, billeder og audiovisuelle forlæg
- Kunne stave til lydrette og hyppige ord i egne tekster
- Kunne bruge skriveprogrammet på computer
- Bruge en sammenhængende formskrift
- Kunne lytte til andres tekster og læse egne tekster op i deres gruppe

Litteratur og kommunikation:

- Anvende sproget som middel til konfliktløsning, underholdning og formidling af viden
- Lave rim og remser
- Være opmærksomme på sprog, sprogbrug og sprogrigtighed i egne såvel som i andres tekster.
- Kende enkelte sproglige virkemidler
- Vide at sprog er opbygget af ord og sætninger, og at der er forskellige ordklasser
- Vide at der er forskel på det talte og det skrevne sprog
- Vide at tekster fra gamle dage kan være forskellige fra vor tids tekster
- Kende forskellen mellem fiktion og virkelighed
- Tale med om hovedindhold, tid, sted og handling i tekster og andre udtryksformer
- Udtrykke sig i enkle produktioner med billeder, lyd og tekst samt i dramatisk form
- Finde information i forskellige medier.

Ved undervisningen i dansk i 3.klsse lægges der vægt på, at eleverne lærere at bruge talesproget ved samtale, dels omkring hvad eleverne p.t. er optaget af og dels i gruppe samarbejde. Ligeledes skal de øve sig i at kunne udtrykke sig igennem forskellige genrer som f.eks. fortælling og drama.

Trin 2

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne i 6. klasse har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

Det talte sprog:

- Bruge talesproget forståeligt og klart i fortælling samt samtale, samarbejde, diskussion, fremlæggelse og fremførelse.
- Udtrykke sig mundtligt i genrer som referat, kommentar, argumentation, debat, information, fortælling, oplæsning, interview, forespørgsel og drama og oplyse om fagligt stof.
- Udtrykke fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i sammenhængende mundtlig form.
- Bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel afpasset efter genre.
- Bruge hjælpemidler, der støtter kommunikationen, bl.a. stikord og plancher.
- Lytte aktivt til bl.a. eventyr, sagn og myter, sange og salmer og følge op med analytiske og vurderende spørgsmål.
- Fungere som mødeleder, der styrer og konkluderer i en mindre forsamling.
- Forstå lette norske og svenske tekster og andre udtryksformer og kende til nogle ligheder og forskelle mellem nabosprogene.

Det skrevne sprog – læse:

- Læse sikkert og med passende hastighed i både skønlitterær og faglig læsning.
- Bruge forskellige læsemåder - oversigtslæse, punktlæse og nærlæse.
- Fastholde det væsentlige i en tekst ved hjælp af understregning, referat og resumé.
- Læse op og gengive egne og andres tekster i dramatisk form.
- Læse lette norske og svenske tekster.

Det skrevne sprog - skrive:

- Skrive i fiktive og ikke-fiktive genrer.
- Skrive sammenhængende om oplevelser, erfaring, fantasi, viden og følelser.
- Skrive refererende, beskrivende, berettende, kommenterende og argumenterende.
- Indsamle stof og disponere et indhold samt skrive fra idé til færdig tekst.
- Bruge substantiver, verber, adjektiver og pronominer i korrekt bøjningsform i egne tekster og bruge regler for sammensætninger.
- Bruge ordbogens opslagsdel samt stavekontrol og autokorrektur på computer.
- Bruge nyt afsnit, sætte punktum, spørgsmålstejn og komma samt markere replikker i egne tekster
- Bruge illustrerende billeder i egne tekster.
- Skrive en sammenbundet, letlæselig brugsskrift med passende hastighed.

- Skrive på computer med hensigtsmæssig skriveteknik.
- Give respons på andres tekster og modtage respons på egne tekster efter vejledning.
- Bruge skrivning bevidst som hjælpemiddel i andre sammenhænge som logbog, hurtigskrivning og notater.

Sprog, litteratur og kommunikation:

- Bruge sproget som middel til konfliktløsning, overtalelse, underholdning, argumentation, formidling af viden og have viden om sprogets poetiske funktion.
- Udtrykke viden om samspillet mellem sprog, genre, indhold og situation.
- Vise indsigt i sprog, sprogbrug og sprogrigtighed i deres egne og andres tekster
- Kende betydningen af sproglige virkemidler.
- Skelne mellem hel- og ledsætninger, kende de vigtigste sætningsled og have viden om forskellige ordklasser og deres funktion i sproget.
- Kende forskelle og ligheder mellem det talte og det skrevne sprog.
- Kende til litteraturens foranderlighed gennem tiderne.
- Finde udtryk for værdier både i andres udsagn og i tekster og andre udtryksformer
- Fortolke, perspektivere og forholde sig til tekster samt andre udtryksformer ud fra umiddelbar oplevelse og begyndende analytisk forståelse i samspil med andre.
- Kende forskellige genrer inden for fiktion og ikke-fiktion.
- Gøre rede for genre, hovedindhold, kommunikation, komposition, fortælleforhold, fremstillingsform og temaer i tekster og andre udtryksformer i samspil med andre.
- Udtrykke sig i drama, billeder, lyd og tekst i forskelligartede produktioner.
- Søge information på forskellige måder samt forholde sig til resultaterne.

Trin 3

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne i 9. klasse har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

Det talte sprog:

- Bruge talesproget forståeligt, klart og varieret i samtale, samarbejde og diskussion.
- Fremlægge og formidle stof med indsigt i hvilken form og genre der passer til situationen og hvilke hjælpemidler der bedst understøtter hensigten.
- Udtrykke fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i en sammenhængende og disponeret form.
- Bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel afpasset efter genre og kommunikationssituation.
- Bruge hjælpemidler der støtter kommunikationen og gøre sig fri af manuskript
- Lytte aktivt og forholde sig åbent, analytisk og vurderende til andres mundtlige fremstilling.
- Fungere som mødeleder, der styrer og konkluderer.

Det skrevne sprog – læse:

- Læse sikkert og med passende hastighed i både skønlitterær og faglig læsning.
- Benytte sig af forskellige læsemåder afpasset efter formålet – oversigtslæse, punktlæse og nærlæse.
- Fastholde det væsentlige i en tekst ved hjælp af understregning, mindmap, referat, resumé og notater.

Det skrevne sprog – skrive:

- Vælge den genre der passer bedst til skriveformålet.
- Skrive sammenhængende, klart og forståeligt om fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i en form der passer til situationen.
- Skrive refererende, beskrivende, berettende, kommenterende, argumenterende og reflekterende.
- Indsamle stof og disponere det så det fremmer hensigten med kommunikationen.
- Styre skriveprocessen fra ide til færdig tekst.
- Anvende og forholde sig til formel sproglig korrekthed i egne tekster
- Bruge ordbogens opslagsdel og indholdsdel og bruge stavekontrol og autokorrektur på computer.
- Bruge nyt afsnit, sætte tegn og markere replikker i egne tekster.
- Anvende layout og billeder i egne tekster så det fremmer tekstens kommunikation.
- Kunne skrive en læselig personlig rytmisk håndskrift med passende hastighed.
- Skrive på computer med hensigtsmæssig skriveteknik.
- Give respons på andres tekster og modtage respons på egne tester.
- Bruge skrivning som hjælpemiddel i andre sammenhænge som logbog, hurtigskrivning og notater.

Sprog, litteratur og kommunikation:

- Tilegne sig kundskaber om sprogets virkemidler, funktion og opbygning.
- Kende forskellige sætningstyper og sætningsled samt ordklasserne og deres funktion i sproget.
- Have indsigt i sprog, teksters og forskelligartede mediers æstetik, og gøre rede for samspillet mellem sprog, indhold, genre og situation.
- Tilegne sig kundskaber om dansk litteratur, og kulturel tradition og udvikling, samt anvende viden om litteraturens foranderlighed gennem tiderne og om at litteraturen afspejler den tid den er skrevet i.
- Gøre rede for og vurdere etiske, æstetiske og historiske aspekter i tekster og andre udtryksformer.
- Fortolke, vurdere og perspektivere ældre og nyere dansk og udenlandsk litteratur samt sagprosa og andre udtryksformer på baggrund af såvel umiddelbar oplevelse som analytisk fordybelse.
- Kende forskellige genrer og deres blandingsformer inden for fiktion og ikke fiktion.

- Gøre rede for genre, fremstillingsformer, fortælleteknikker og virkemidler, tema og motiv og udvælge og anvende disse begreber hensigtsmæssigt ved arbejdet med en tekst.
- Udtrykke sig i billeder, lyd og tekst i såvel enkle som mere komplekse produktioner der passer til situationen.